

strumentais. Nariai privalo stengtis viešai paskelbti juos pasiekusią esminę neviešą informaciją, kuri buvo išplatinta pažeidžiant konfidencialumo įsipareigojimą.

B: Veiklos rezultatų pateikimas.

Nariai negali žodžiu ar raštu klaidinančiai informuoti apie pasiektus arba pagrįstai tikėtinus investicinės veiklos rezultatus. Tiesiogiai ar netiesiogiai informuodami esamus ar galimus klientus apie savo įmonės investicinės veiklos rezultatus, nariai privalo siekti, kad ši informacija būtų teisinga, tiksli ir išsami.

Šaltinis: <http://www.finansai.lt/DesktopDefault.aspx?tabid=24>

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETO DĖSTYTOJŲ

(MOKSLO IR MOKSLO PEDAGOGINIŲ DARBUOTOJŲ)

ETIKOS KODEKSAS

Patvirtintas 1999 m. gegužės 12 d. Senato

Kauno technologijos universiteto dėstytojai (mokslo ir mokslo pedagoginiai darbuotojai), suvokdami istoriškai jiems atitenkančios misijos reikšmingumą ir pareigą dirbti visuomenės išsimokslinimo bei mokslo plėtros labui, skelbia šį Kauno technologijos universiteto dėstytojų **ETIKOS KODEKSĄ**. Kauno technologijos universiteto dėstytojai, gerbdami Žmogaus teisių deklaracijos bei Didžiosios Europos universitetų chartijos nuostatas, laikydamiesi Lietuvos Respublikos Konstitucijos, Lietuvos Respublikos įstatymų bei Kauno technologijos universiteto statuto, **garbingai įsipareigoja:**

- Visais atvejais, prisiimdami solidarią atsakomybę už Universiteto misijos įgyvendinimą, aktyviai remti Universiteto bendruomenės siekius ir garbingai jam atstovauti;
- Siekti kompetencijos moksliniame ir pedagoginiame darbe, išmanyti savo mokslo srities raidą ir naujausius laimėjimus bei jos vaidmenį bendrame kultūros kontekste. Remtis šiomis žiniomis atliekant mokslininko dėstytojo ir piliečio pareigas;
- Nėvykdyti mokslinių tyrimų, kurie patys arba jų rezultatai būtų anti-humaniški ir antiekologiški;
- Savo ir studentų darbuose neleisti atsirasti plagijavimo, duomenų klastojimo, aplaidaus skaičiavimų eksperimentų vykdymo, atnestinumo apraiškoms;
- Būti inteligento pavyzdžiu studentams ir visuomenei, savoje aplinkoje ugdyti tolerancijos, santarvės, išminties gerbimo ir pasitikėjimo atmosferą, nežeminti dėstytojo vardo netaisyklinga kalba arba raštu, etiketo nesilaikymu, nevalyvu ir nemandagumu ar net girtavimu bei narkomanija ir kitais visuomenei nepriimtinais, žalingais įpročiais;
- Skatinti ir palaikyti akademinę laisvę, tiesos siekimą, laisvą keitimąsi idėjomis;
- Nesitaikstyti su kolegų ar studentų netaktiškumu ar žmogaus teises bei orumą pažeidžiančiu elgesiu. Visomis išgalėmis kovoti su tokiais reiškiniais;

- Pagarbiai elgtis su kitais žmonėmis, atsižvelgti į kultūrinius ir lyties skirtumus, nepažeisti kolegų studentų orumo, jų demokratinių ir asmenų laisvės teisių, niekada ir jokių būdu nediskriminuoti kolegų arba studentų dėl jų lyties, tautybės, rasės, religijos, įsitikinimų ar negalių;
- Objektiviai, remiantis moksliniais metodais ir mokslo laimėjimais, vertinti kitų darbus ir pastangas, atskleisti neišnaudotas galimybes, patarti;
- Aktyviai reikšti kategorišką nepakantumą akademiniam nesąžiningumui;
- Neignoruoti ir neneigti pedagoginei ar mokslinei veiklai talkinusių žmonių arba organizacijų įnašo;
- Darbo Universitete nenaudoti savigyrai, savo ar kitų komerciniams tikslams įgyvendinti, politinių ideologinių grupuočių propagandai arba kitų įsitikinimams ir ideologijai žeminti;
- Pagarbiai, be puikavimosi savo išsimokslinimu vertinti kitas mokslo ir kultūros sritis arba kitokią legalią žmonių veiklą;
- Taupiai naudoti valstybės ir rėmėjų skiriamas lėšas, gerbti jų turinius interesus, viešai padėti mecenatams, kartu informuojant juos apie dedikuotų lėšų panaudojimą bei gautus rezultatus;
- Nesinaudoti saviems tikslams turima tarnybine galia, kategoriškai atmesti bet kokia forma pasireiškiančius kyšininkavimo arba papirkimo ketinimus;
- Paaiškėjus, kad sistemingai pažeidinėja ar grubiai pažeidė šio Kodekso nuostatas, atsistatydinti iš Kauno technologijos universiteto mokslo ir mokslo pedagoginio darbuotojo pareigų.

Visa Kauno technologijos universiteto dėstytojų (mokslo ir mokslo pedagoginių darbuotojų) bendruomenė išipareigoja rūpintis, kad ETIKOS KODEKSAS būtų veiksnus, o jo pažeidimus šalinti moralinio poveikio priemonėmis (kritikuojant, pasmerkiant, atsiribojant, nutraukiant bendradarbiavimą).

Universiteto ir padalinių vadovai, tarybos bei Darbuotojų konferencijos išrinkta Statuto priežiūros ir profesinės etikos kolegija kviečiami naudotis savo teise ir pareiga kelti ir nagrinėti ETIKOS KODEKSO įgyvendinimo, jo laikymosi problemas, inicijuoti jo veiksnumą įtvirtinančius veiksmus.

LIETUVOS RESPUBLIKOS NOTARŲ GARBĖS (ETIKOS) KODEKSAS

Patvirtinta Notarų rūmų 2000 m. kovo 25 d. susirinkime

1 straipsnis.

Notaras savo veikloje vadovaujasi principu, kad teisingumas yra įstatymų įstatymas ir užtikrina savo tvirtinamų sandorių ir dokumentų teisėtumą.

2 straipsnis.

Notaras savo darbinėje veikloje ir jos aplinkoje turi atsiriboti nuo politinės veiklos, nereikšti savo politinių įsitikinimų ir neužsiimti politine agitacija.

Notaras aktyviai dalyvauja visuomeniniame tautos gyvenime, privalo atlikti Notarų susirinkimo, Prezidiumo, komisijų pavestas užduotis ir funkcijas.

3 straipsnis.

Notaras, būdamas seniausios profesijos atstovu, savo elgesiu ir darbu stiprina Notarų rūmų ir savo biuro prestižą. Vykdydamas jam valstybės suteiktus įgaliojimus, kaip valstybės patikėtinis, prisideda prie teisinės valstybės kūrimo.

4 straipsnis.

Notaras privalo išlaikyti jo pareigoms deramą orumą, taip pat skatinti savo šeimos narius bei aplinkinius laikytis tų pačių normų.

5 straipsnis.

Notaras vadovaujasi principu, kad garbės negalima atimti, ją galima tik prarasti. Sulaužęs priesaiką, – atsistatydina.

6 straipsnis.

Notaras visada korektiškas kliento atžvilgiu ir bešališkas jo patarėjas. Neigiamas sprendimas pateikiamas tokia forma, kuri neįžeidžia kliento, o įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka – išduoda raštišką motyvuotą atsisakymą, išaiškindamas apskundimo tvarką.

7 straipsnis.

Notaras nereklamuoja savo profesinės veiklos, laikosi sąžiningos konkurencijos principų.

Nesąžininga konkurencija visų pirma pasireiškia:

- 7.1. Išankstiniais susitarimais su fiziniais ir juridiniais asmenimis, kurie profesionaliai arba kuria nors kita forma atveda pas notarą klientus, pažeisdami laisvo pasirinkimo principą.
- 7.2. Klientų viliojimas vienkartiniais arba nuolat žemesniais lyginant su kitų notarų atlyginimo dydžiais.
- 7.3. Aktyvia notaro pozicija, dedant pastangas nušalinti kolegą, kuriam jau pavesta atlikti veiksmą.
- 7.4. Atliekant veiksmus ne savo biure, o tokiomis sąlygomis, kurios pažeidžia lojalumo taisykles.
- 7.5. Klientų nukreipimu pas kitus notarus tokiems notariniams veiksams, kai reikia įdėti triūso, o gaunamas mažas atlyginimas, o pačiam atliekant išskirtinai tuos notarinius veiksmus, kai gaunamas didelis atlyginimas.
- 7.6. Sistemingu paslaugų teikimu, kai demonstruojama pozicija peržengia mandagumo ribas, griauna pareigybės autoritetą.

8 straipsnis.

Notaras, sudarydamas bendros veiklos sutartį su kitais notariais, negali bloginti savo partnerių – kitų notarų – ekonominės padėties.

9 straipsnis.

Notaras neturi leisti, kad jo šeiminiai, visuomeniniai ir kitokie santykiai darytų įtaką notarinei jo veiklai ir sprendimams, ar pažeistų teisėtus kitų notarų interesus.

10 straipsnis.

Notaras visada objektyvus ir yra absoliutus šalių teisinio saugumo garantas. Jis visada privalo prisiminti, kad saugo ir gina ne vienos, o abiejų šalių įstatymui neprieštaraujančius interesus ir niekas, išskyrus įstatymus, negali daryti įtakos jo sprendimui.

11 straipsnis.

Notaras neturi ginti asmeninių interesų, pasinaudodamas savo užimama padėtimi.

12 straipsnis.

Notaras laikosi žodžio, duoto klientui. Vertas pagarbos tas notaras, kurio žodis – „įstatymas“.

13 straipsnis.

Notaras turi būti tikslus, sprenddamas jam pateiktus klausimus.

14 straipsnis.

Notaras sąžiningai deklaruoja valstybei savo pajamas ir moka nustatytus mokesčius.

15 straipsnis.

Notaras saugo notarinių veiksmų paslaptį ir užtikrina notarinių dokumentų saugumą.

16 straipsnis.

Notaras laikosi profesinio solidarumo principo. Neigiamas atsiliepimas klientų akivaizdoje apie kolegas – neleistinas. Į kolegą klientų akivaizdoje kreipiamasi žodžiu „Notare“.

Notaras yra lojalus ir draugiškas su savo kolegomis ir profesinės aplinkos atstovais.

Notaras saugo savo profesijos garbę ir prestižą, būna solidarus gindamas savo kolegas nuo nepagrįstos kritikos.

17 straipsnis.

Notaras pagarbiai elgiasi su jam pavaldžiais darbuotojais. Neatidėliotinais atvejais pastabos klientų akivaizdoje jiems gali būti daromos tik korektiška forma.

18 straipsnis.

Notaras nuolat tobulina ir dalijasi žiniomis su mažesnę darbo patirtį turinčiais kolegomis, dalyvauja rengiant metodinius leidinius, suvienodinančius notarinę praktiką.

19 straipsnis.

Notaras kruopščiai saugo jam valstybės suteiktų įgaliojimų simbolį – herbinį antspaudą. Notaras, praradęs herbinį antspaudą, tuoj pat praneša Teisingumo ministerijai ir Notarų rūmų prezidiumui.

20 straipsnis.

Notaras visada lojalus valstybės atžvilgiu. Jo lojalumas turi pasireikšti:

- 1) bešališkumu ir objektyviu įstatymo taikymu, atsižvelgiant į šalių valią ir garantuojant, kad nebus pažeisti valstybės interesai.
- 2) pasiaukojamu notaro funkcijų vykdymu, nepamirštant, kad notarinių veiksmų atlikimas – ne tik teisė, bet pirmiausia – notaro pareiga.

21 straipsnis.

Notaras gerbia savo kolegų atminimą, padeda buvusiems notariato darbuotojams.

22 straipsnis.

Notaras privačiame gyvenime vengia bendrauti su abejotinos reputacijos asmenimis.

23 straipsnis.

Notaras aktyviai dalyvauja Notarų rūmų veikloje, vykdydamas Lietuvos notarų rūmų statuto reikalavimus, sąžiningai atlieka visuomenines pareigas Notarų rūmuose renkamuose organuose bei komisijose.

Notaras, kuriam Notarų rūmų prezidiumas pavedė tam tikrą funkciją ar užduotį, privalo atlikti jam pavestas pareigas, panaudodamas visas savo žinias, sugebėjimus bei patirtį.

24 straipsnis.

Notaras vadovaujasi nuostata, suformuluota Tarptautinės lotynų notarų sąjungos, kad be moralės ir sąžiningumo darbas notariate yra neįmanomas.

25 straipsnis.

Šio kodekso reikalavimai taikomi notarų atstovams ir kandidatams į notarus (asesoriams).

Šaltinis: <http://www.notarai.lt/?act=taktai>

PEDAGOGŲ ETIKOS KODEKSAS

PEDAGOGŲ ETIKOS KODEKSO PASKIRTIS

Šis Pedagogų etikos kodeksas (toliau – PEK) apibrėžia pagrindines profesinės etikos normas,

- reguliuojančias pedagogų ir jų ugdytinių bei kitų švietimo ar ugdymo įstaigos bendruomenės narių santykius;
- saugančias jų žmogiškąją vertę bei orumą;
- palaikančias pedagogų profesinės veiklos kokybę bei profesijos garbę;
- kuriančias pasitikėjimu, atsakomybe ir teisingumu pagrįstą švietimo ir ugdymo įstaigų kultūrą.

Pedagogų etikos kodekso normomis vadovaujasi Lietuvos Respublikos pedagogai bei visi su vaikais arba jaunimu dirbantys ugdymo įstaigų darbuotojai.

PEDAGOGINĖS ETIKOS ŠALTINIAI IR PRINCIPAI

Pedagoginės etikos normos apibrėžiamos remiantis: bendrosiomis žmogaus ir dorovės normomis; demokratinėmis Lietuvos mokyklos tradicijomis; Lietuvos Respublikos konstitucinėmis nuostatomis bei įstatymais; žmogaus bei vaiko teisių nuostatomis.

PEK normų pagrindą sudaro šie pagrindiniai principai: žmoniškumas, teisingumas, profesionalumas, atsakomybė, tolerancija, demokratiškumas, partnerystė ir solidarumas.

PAGRINDINĖS NORMOS

A. Pedagogas asmenybė

1. Pedagogas profesinė etika reikalauja pašaukimo, atsidavimo savo darbui ir atsakomybės jausmo atliekant savo priedermes.
2. Pedagogas yra reiklus sau ir siekiantis tobulėti. Jam būdinga savistaba, savitvarda ir savęs ugdymas.
3. Pedagogui būtinas nuolatinis atsinaujinimas. Jis rūpinasi savo išsilavinimu, kvalifikacijos tobulinimu ir ieško geresnių darbo būdų.

B. Atsakomybė

4. Pedagogas atsako už jam patikėto pedagoginio darbo – ugdymo – kokybę ir rezultatus.

5. Pedagogas yra atsakingas už jo priežiūrai patikėtų vaikų fizinę, intelektualinę, emocinę ir dvasinę apsaugą.
6. Pedagogas yra atsakingas už administracijos jam pavestas funkcijas bei patikėtus išteklius.

C. Autoritetas, garbė, reputacija

7. Savo elgesiu pedagogas palaiko ir saugo istoriškai susiklosčiusią pedagogo profesijos garbę.
8. Pedagogas perteikia tautos ir žmonijos kultūros vertybes jaunajai kartai, pagal išgales dalyvauja kultūros plėtros procesuose. Jis negali užsiimti kontrkultūrine veikla nei dirbdamas savo tiesioginį darbą, nei už ugdymo įstaigos ribų.
9. Bendraudamas su ugdytiniais ir visais kitais atvejais pedagogas yra pagarbus, mandagus ir korektiškas. Jis žino kiekvienai situacijai tinkamas etiketo normas ir jų laikosi.
10. Pedagogo autoritetas grindžiamas kompetencija, teisingumu, taktu, gebėjimu rūpintis ugdytiniais. Pedagogas nekuria savo autoriteto nekontroliuojamais būdais ir nepiktnaudžiauja juo.
11. Pedagogas auklėja savo teigiamu pavyzdžiu. Jis vengia moralizavimo, neskuba teisti ir nereikalauja iš kitų to, ko pats nepajėgia laikytis.
12. Pedagogas turi teisę į asmeninio gyvenimo privatumą, tačiau jo pasirinktas gyvenimo būdas neturėtų menkinti profesijos prestižo, iškreipti santykių su ugdytiniais bei kolegomis ar trukdyti atlikti profesines pareigas.
13. Girtavimas ir piktnaudžiavimas kitomis svaiginamosiomis priemonėmis nesuderinamas su pedagogo profesija.
14. Pedagogas saugo savo reputaciją.

D. Santykiai su kitais asmenimis

Pedagogo bendravimas su ugdytiniais

15. Pedagogas pats pasirenka tinkamą bendravimo su mokiniais ar ugdytiniais stilių, kurio pagrindas – abipusė pagarba.
16. Pedagogas visų pirma yra reiklus sau. Pedagogo reiklumas ugdytiniiui yra pozityvus ir gerai motyvuotas. Pedagogas niekad neturėtų prarasti saiko ir savitvados.
17. Pedagogas pasirenka tokius darbo metodus, kurie skatina pozityvius ugdytinių bruožus ir tarpusavio santykius: savarankiškumą, savikontrolę, saviugdą, norą bendradarbiauti ir padėti kitiems.

18. Vertindamas ugdytinių elgesį ir pasiekimus, pedagogas siekia stiprinti jų savigarbą ir pasitikėjimą savo jėgomis, nurodyti tobulėjimo galimybes, kelti mokymosi motyvaciją.
19. Pedagogas yra nešališkas, vienodai geranoriškas ir prielankus visiems mokiniams. Paskelbęs nepagristai menkinančius ugdytinių vertinamuosius sprendimus, pedagogas stengiasi nedelsdamas ištaisyti savo klaidą.
20. Vertindamas mokinių pasiekimus balais, pedagogas siekia objektyvumo ir teisingumo. Neleistina tendencingai mažinti ar didinti vertinimo balus arba, dirbtinai palaikant pažangumo regimybę, egzaminų raštu ir kontrolinių patikrinimų metu ištaisyti mokinių klaidas.
21. Pedagogas nuolat rūpinasi savo kalbos ir bendravimo kultūra. Jo kalboje nėra keiksmažodžių, vulgarybių, šturkščių, žeidžiančių frazių.
22. Pedagogas elgiasi diskretiškai. Pedagogui neleistina kitiems asmenims perduoti mokinio ar ugdytinio jam asmeniškai patikėtą informaciją, išskyrus įstatymų numatytus atvejus.
23. Pedagogas nepiktinaudžiauja savo tarnybine padėtimi. Jis negali išnaudoti ugdytinių, reikalauti, kad šie jam teiktų kokias nors paslaugas ar patarnavimus.
24. Už savo darbą, įskaitant ir papildomą, pedagogas neturi teisės reikalauti iš savo ugdytinio papildomo atlyginimo. Jeigu pedagogas verčiasi privačia praktika, atlyginimo už darbą sąlygos turi būti aptartos darbo pradžioje ir patvirtintos sutartimi.
25. Pedagogas yra tolerantiškas ugdytinių religiniams įsitikinimams ir politinėms pažiūroms. Jis neturi teisės naudoti indoktrinaciją, primeddamas ugdytiniams savo pažiūras.

Pedagogų bendravimas

26. Pedagogų tarpusavio santykiai grindžiami kolegialumu, partneryste ir pagarba. Pedagogas saugo ne tik savo, bet ir savo kolegų autoritetą. Ugdytinių ar kitų asmenų akivaizdoje jis nežemina kolegų.
27. Pedagogai vengia nepagrįstų ir skandalingų tarpusavio konfliktų. Kilus nesutarimams, siekia konstruktyviai juos įveikti.
28. Tos pačios įstaigos pedagogai vengia konkurencijos, trikdančios jų partnerystę atliekant bendrą darbą. Pedagogus sieja vienas kito palaikymas, pagalba, atvirumas ir pasitikėjimas.

29. Pedagogo priedermė ir teisė vertinti kolegų ir administracijos darbą. Už kritiką persekioti pedagogą griežtai draudžiama. Kritika pirmiausia turėtų būti vidinė, t. y. sakoma mokyklose ar kitose ugdymo įstaigose tarp pedagogų, o ne už mokyklos ribų. Išsakyti ją reikėtų akis į akį, o ne už akių. Mokykloje ar kitoje ugdymo įstaigoje neturėtų būti vietos apkalboms.
30. Kritiką reikia išviešinti tik tuo atveju, jeigu į ją visai nereaguojama, prasideda administracijos persekiojimai arba išryškėja nusikalstami veiksmai.
31. Kritika, skiriama kolegų arba administracijos darbui, veiksams, sprendimams, požiūriams, poelgiams vertinti, neturėtų žeminti kritikuojamų asmenų. Ji turi būti pagrįsta, konstruktyvi, taktiška, neužgauli, geranoriška. Svarbiausios pedagoginio gyvenimo problemos svarstomos ir sprendimai priimami atvirose ir laisvose pedagogų diskusijose.
32. Pedagogai nedangsto vieni kitų klaidų bei nusižengimų.

Santykiai su administracija

33. Ugdymo įstaiga remiasi žodžio ir įsitikinimų laisvės, tolerancijos, demokratiškumo ir teisingumo principais.
34. Ugdymo įstaigose puoselėjama bendravimo kultūra, pasireiškianti tarpusavio pagarba, geranoriškumu ir mokėjimu susitarti. Už tokios atmosferos palaikymą yra atsakingas mokyklos ar kitos ugdymo įstaigos vadovas.
35. Mokyklos ar kitos ugdymo įstaigos administracija toleruoja politinių, religinių, filosofinių pažiūrų, skonių ir nuomonių įvairovę, sudaro sąlygas pasidalyti požiūriais, tartis ir susitarti. Skirtingi pedagogų statusai, kvalifikacinės kategorijos ir pareigos neturėtų kliudyti visiems pedagogams lygiateisiškai reikšti nuomones ir ginti savo įsitikinimus.
36. Pedagogai negali būti administracijos diskriminuojami, ignoruojami ar persekiojami dėl jų įsitikinimų ar asmeninių simpatijų bei antipatijų. Administracijos santykiai su kiekvienu pedagogu grindžiami lygiateisiškumo principu.
37. Administracija negali reikalauti ar rinkti informacijos apie asmeninę pedagogo gyvenimą, nesusijusį su darbo reikalavimais.
38. Mokyklos ar kitos ugdymo įstaigos vadovo vertinimai ir sprendimai yra pagrįsti realiais pedagogų nuopelnais, faktais ir nešališki. Pre-

tendentai aukštesnei kvalifikacinei kategorijai gauti parenkami ir paremiami nepriklausomai nuo jų asmeniško artimumo ar paklusnumo administracijos vadovui.

39. Pedagogai turi teisę gauti iš administracijos informaciją, svarbią jų ir įstaigos darbui. Administracija negali nusišlopinti ar tendencingai iškreipti informacijos, turinčios įtakos pedagogo karjerai ir darbo kokybei. Pedagogų bendruomenei svarbūs sprendimai įstaigoje priimami ir skelbiami remiantis viešumo bei dalyvavimo principais.
40. Intrigos, neįveikiami konfliktai, kenkimas kitiems ir pedagogų bendruomenės skilimas trukdo švietimo ar ugdymo įstaigai atlikti tiesiogines savo funkcijas. Mokyklos ar kitos ugdymo įstaigos vadovas, neįstengiantis sureguliuoti aštrių, ilgai užsitęsusių konfliktų, turėtų atsistatydinti.
41. Mokykla ar kita ugdymo įstaiga brangina savo reputaciją. Jeigu joje išaiškėja pedagogų bei atsakingų administracijos darbuotojų nusikaltimai bei šiurkštūs profesinės etikos pažeidimai, jos vadovas privalo atsistatydinti.

Santykiai su mokinių tėvais ir globėjais

42. Pedagogas konsultuoja tėvus bei globėjus sprendžiant vaikų auklėjimo problemas, padeda švelninti tėvų ir vaikų konfliktus.
43. Pedagogas saugo vaikų patikėtą nuomonę apie savo tėvus arba globėjus, o tėvų arba globėjų – apie vaikus. Perduoti tokią nuomonę kitai pusei galima tik gavus tą nuomonę patikėjusio asmens sutikimą.
44. Pedagogai pagarbiai ir geranoriškai bendrauja su mokinių tėvais. Jie neskatina mokinių bei ugdytinių tėvų tarybų, kad jos kokiomis nors progomis organizuotų jiems vaišes, pasveikinimus ir panašius dalykus.
45. Pedagogų santykiai su tėvais neturi daryti įtakos vertinant vaikų asmenybę bei pasiekimus.
46. Pedagogų santykiams su ugdytiniais ir vertinimui negali turėti įtakos jų tėvų bei globėjų parama mokyklai ar kitai ugdymo įstaigai.

E. Santykiai su visuomene

47. Pedagogas yra ne tik vaikų mokytojas, lavintojas ir auklėtojas, bet ir visuomenės švietėjas, kultūros vertybių saugotojas, padorus ir išsilavinęs žmogus.

48. Pedagogas stengiasi prisidėti prie visuomenės santarvės. Ne tik privačiame, bet ir viešajame gyvenime pedagogas vengia vaidų, konfliktų, kivirčių. Jis labiau už kitus yra pasirengęs numatyti ir įveikti problemas, nesutarimus, žino jų sprendimo būdus.
49. Pedagogas gerai supranta ir vykdo savo pilietines pareigas ir socialinį vaidmenį. Jis vengia pabrėžto išskirtinumo, tačiau taip pat nėra linkęs konformistiškai nusileisti iki bet kokios aplinkos ir su ja susitapatinti.

F. Akademinė ir žodžio laisvė

50. Pedagogas turi teisę naudotis įvairiais informacijos šaltiniais.
51. Atrinkdamas ir perteikdamas informaciją mokiniams, pedagogas laikosi objektyvumo, tinkamumo ir padorumo principų. Informacijos negalima tendencingai iškreipti ar pakeisti jos autorystės.
52. Pedagogas gali savo nuožiūra pasirinkti ugdomąją veiklą bei kurti naujus ugdymo būdus, jei šie yra tinkami, profesiniu požiūriu atsakingi bei padoringi.
53. Pedagogas turi teisę viešai (raštu ar žodžiu) reikšti savo nuomonę apie mokyklos, vietos ar valstybinę švietimo politiką bei švietimo dalyvių veiksmus, tačiau jo teiginiai negali būti tendencingai netikslūs, piktavališki ir įžeidūs.
54. Pedagogas neišviešina konfidencialios tarnybinės informacijos, skirtos vidiniams mokyklos ar kitos ugdymo įstaigos reikalam.

G. Informacijos ir išteklių naudojimas

55. Pedagogai ir administracijos darbuotojai taupiai ir pagrįstai naudoja materialinius ir kitus išteklius. Mokyklos ar kitos ugdymo įstaigos turto (patalpų, baldų, telefono, telefakso, kompiuterių, tekstų dauginimo aparatų, kitų įrengimų, pašto patarnavimų, transporto priemonių, įrankių ir medžiagų) bei darbo laiko nenaudoja savo asmeniniams reikalam. Kokiais atvejais yra leistinos naudojimosi daiktais ir laiku išimties, turėtų nustatyti įstaigos turto apsaugos taisyklės.

H. Asmeniniai interesai ir nusišalinimas

56. Pedagogas ir mokyklos ar kitos ugdymo įstaigos vadovas yra objektyvus ir nesavanaudiškas. Jo tarnybinių sprendimų nelemia jo paties, jo šeimos narių, giminių ar draugų asmeniniai interesai.

57. Jei pedagogas dalyvauja taryboje, komisijoje ar kitoje darbo grupėje, turinčioje priimti sprendimus, kurių rezultatais jis pats yra asmeniškai suinteresuotas ir dėl to negali būti bešališkas, apie tai jis praneša svarstyme dalyvaujantiems asmenims ir nusišalina nuo balsavimo ar kitokio sprendimų priėmimo.
58. Pedagogas neatstovauja savo įstaigai kokioje nors byloje su kita įstaiga, įmone ar fiziniais asmenimis, jeigu su šiais bylos partneriais jis turi kokių nors privačių interesų ar sąskaitų ir gali būti asmeniškai suinteresuotas vienokia ar kitokia tos bylos baigtimi. Apie savo suinteresuotumą jis praneša administracijos vadovui ir bylą svarstantiems asmenims.

I. Dovanos ir parama mokyklai

59. Pedagogas yra sąžiningas ir griežtai laikosi įstatymų. Su pedagogo profesine etika nesuderinamas nei kyšio ėmimas, nei jo davimas.
60. Pedagogas, matydamas jam reikiamą mokinių, jų tėvų arba globėjų pagarbą ir norą parodyti jam padėką, tam tikromis progomis gali priimti jų dovanas.
61. Pedagogas gali priimti tik tokias dovanas, kurios yra (1) teikiamos visiškai savanoriškai, (2) neturi ir negali turėti papirkimo intencijos ir (3) yra pakankamai kuklios, t. y. pačių mokinių ar jų tėvų padaryti daiktai, sukurti kūriniai, gėlės, saldumynai, suvenyrai ar kiti nebrangūs pirkiniai.
62. Pedagogas nedaro užuominų, nereiškia pageidavimų, nesitaria su kitais pedagogais, kad jie organizuotų mokinius arba tėvus tokioms dovanoms parūpinti ar vaišėms suruošti.
63. Ugdymo įstaigos vadovas ar pedagogas gali priimti bet kokią nesa- vanaudišką mokinių tėvų paramą, skirtą ugdymo įstaigai. Apie tokios paramos suteikimą turi būti informuota visuomenė ir už ją pareikšta vieša padėka.

J. Priėmimas į darbą ir perkėlimas į aukštesnes pareigas

Mokyklos ar kitos ugdymo įstaigos administracijos vadovas, priimdamas į darbą ar paaukštindamas darbuotojų pareigas, yra nešališkas. Jis negali savo šeimos nario ar giminės skirti savo pavaduotoju, kokio nors padalinio vadovu ar teikti kokių nors kitokių privilegijų.

64. Pedagogas negali daryti spaudimo administracijai, kad įstaigoje, kurioje jis pats dirba, būtų priimtas į darbą ar paaugštinotos pareigos jo šeimos nariui, giminei arba artimam draugui. Svarstant tokį klausimą pedagogų posėdyje, priimant sprendimą jis turėtų nedalyvauti.
65. Imti atlyginimą bet kokia forma už priėmimą į darbą, kvalifikacinės kategorijos pakėlimą, skyrimą į aukštesnes pareigas ir pan. yra neleistina.

Šaltinis: Pedagogų etikos kodeksas: projektas // Mokykla. – 2000, Nr. 11 – 12, p. 13 – 16.

LIETUVOS RESPUBLIKOS POLITIKŲ PROFESINĖS ETIKOS IR ELGESIO KODEKSAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Lietuvos Respublikos politikų profesinės etikos ir elgesio kodekso paskirtis ir uždaviniai

1. Lietuvos Respublikos politikų profesinės etikos ir elgesio kodeksu (toliau – Kodeksas) siekiama įgyvendinti konstitucinį valdžios įstaigų tarnavimo žmonėms principą, tobulinti demokratinį valdymą, stiprinti piliečių pasitikėjimą valdžios institucijomis, skatinti Lietuvos Respublikos politikų atsakomybę už savo veiksmus ir atskaitomybę visuomenei.
2. *Kodeksas nustato Lietuvos Respublikos politikų profesinės etikos ir elgesio principus, jais paremtus reikalavimus ir priemones, užtikrinančias, kad politikų profesinė etika ir elgesys atitiktų Kodekso reikalavimus.*

2 straipsnis. Pagrindinės Kodekso sąvokos

1. **Dovana** – bet kuris materialinę vertę turintis daiktas, paslauga, vaisės ar kita nauda, veltui ar už nerealiai mažą atlyginimą siūloma ar suteikiama politikui, kai tai yra ar gali būti susiję su tiesioginiu ar netiesioginiu poveikiu jo veiksmams ar sprendimams.
2. **Interesų konfliktas** – situacija, kai politikas atlikdamas pareigas privalo ar gali priimti sprendimą, dalyvauti jį priimant ar atlikti kitus veiksmus, pažeisdamas viešuosius interesus jo ar jam artimų asmenų privačių interesų naudai.
3. **Lietuvos Respublikos politikai** (toliau – politikai):
 - 1) Respublikos Prezidentas, Seimo nariai, Ministras Pirmininkas, ministrai, Vyriausybės kancleris, viceministrai, savivaldybių merai, merų pavaduotojai ir savivaldybių tarybų nariai;
 - 2) asmenys, įregistruoti kandidatais į Respublikos Prezidentus, Seimo narius, savivaldybių merus, merų pavaduotojus ir savivaldybių tarybų narius;
 - 3) buvę Respublikos Prezidentas, Seimo nariai, Ministras Pirmininkas, ministrai, Vyriausybės kancleris ir viceministrai – dvejus metus nuo dienos, kurią jie nustojo eiti nurodytas pareigas;

- 4) buvę savivaldybių merai, merų pavaduotojai ir savivaldybių tarybų nariai – vienerius metus nuo dienos, kurią jie nustojo eiti nurodytas pareigas.
4. **Pakartotinis nusižengimas** – nusižengimas politikų profesinės etikos ir elgesio principams (4–12 straipsnis), padarytas nepraėjus 2 metams po nusižengimo kuriam nors iš tų reikalavimų.
 5. **Politikų privačių interesų deklaravimas** – duomenų apie politikų privačius interesus pateikimas Lietuvos Respublikos politikų privačių interesų registru.
 6. **Politikų privačių interesų registras** – politikų pateiktų deklaracijų ir kitų duomenų apie politikų privačius interesus apskaitos sistema.
 7. **Politikui artimi asmenys** – politiko sutuoktinis, vaikai, tėvai ir kiti asmenys, kuriuos su politiku sieja turtiniai, asmeniniai neturtiniai arba giminystės ir svainystės ryšiai (Civilinio kodekso trečiosios knygos IV dalies IX skyrius).
 8. **Privatus gyvenimas** – asmeninis politiko gyvenimas ir veikla, nesusijusi su politiko profesine veikla bei viešu gyvenimu.
 9. **Privatūs interesai** – politiko ar jam artimo asmens turtinis ar neturtinis suinteresuotumas, galintis turėti įtakos sprendimams atliekant politiko pareigas.
 10. **Profesinė veikla** – veiksmai, susiję su politiko pareigomis.
 11. **Viešas gyvenimas** – politiko elgesys visuomenėje ir jo visuomeninė veikla, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusi su jo profesine veikla.
 12. **Viešieji interesai** – pagal teisės ir etikos normas visuotinai pripažinti Tautos, valstybės tikslai ir uždaviniai bei visuomenės suinteresuotumas, kad politikai tarnautų žmonėms sąžiningai, nešališkai ir teisingai.
 13. **Žala visuomenės ar valstybės interesams** – nusižengimu politikų profesinės etikos ir elgesio principams sukeltos neigiamos pasekmės, kai asmenims padaroma turtinė ar neturtinė žala arba kitaip akiivaizdžiai pažeidžiami žmonių, valdžios įstaigų, verslo atstovų ir nevyriausybinių organizacijų, taip pat valstybės bei visuomenės teisėti interesai.

II SKYRIUS

POLITIKŲ PROFESINĖS ETIKOS IR ELGESIO PRINCIPAI

3 straipsnis. Politikų profesinės etikos ir elgesio principai

Nustatomi šie politikų profesinės etikos ir elgesio principai:

- 1) dorovinis principingumas;
- 2) skaidrumas;
- 3) sąžiningumas;
- 4) atsakomybė ir atskaitomybė;
- 5) tarnavimas visuomenės interesams ir nepiktnaudžiavimas;
- 6) pagarba įstatymui ir žmogaus teisėms;
- 7) nešališkumas ir objektyvumas;
- 8) pagarba asmenims;
- 9) pavyzdingas elgesys.

4 straipsnis. Dorovinis principingumas

Dorovinis principingumas apima šiuos reikalavimus:

- 1) profesinėje veikloje, viešame ir privačiame gyvenime elgtis sąžiningai, garbingai, nežeminant savęs, Tautos, valstybės ir jos konstitucinės santvarkos;
- 2) atlikti savo pareigas vadovaujantis visuotinai pripažintomis moralais elgesio normomis ir nepamirštant to, kad jiems yra keliami didesni elgesio reikalavimai negu kitiems asmenims;
- 3) nedalyvauti neteisėtuose, negarbinguose ir amoraliuose sandoruose bei susivienijimuose.

5 straipsnis. Skaidrumas

1. Skaidrumas apima šiuos reikalavimus:

- 1) politinė veikla, išskyrus šio straipsnio 2 dalyje nurodytą atvejį, turi būti vieša, sudarytos sąlygos visuomenei stebėti, tirti ir vertinti politikų kalbas, veiksmus bei sprendimus;
- 2) piliečių ar jų organizacijų reikalavimu supažindinti su savo teisėmis bei pareigomis ir pateikti informaciją apie savo sprendimus bei veiksmus, juos motyvuoti;
- 3) padėti asmenims gauti valdžios įstaigų apie juos surinktą informaciją, išskyrus atvejus, kai pagal įstatymus ši informacija negali būti atskleista;
- 4) teikti asmenims informaciją apie politiko atstovaujamos veiklos srities teisės aktus, institucijas, padėti fiziniams bei juridiniams asmenims sužinoti savo teises ir valdžios įstaigų, pareigūnų pareigas.

2. Eidamas pareigas ir susipažinęs su informacija, kuri pagal įstatymą negali būti atskleista ir platinama, politikas neturi ja remtis savo viešame gyvenime, politinėje kovoje ar panaudoti savo asmeniniams, atskirų asmenų ar jų grupių interesams tenkinti. Šis reikalavimas galioja ir po to, kai politikas pasitraukia iš pareigų.

6 straipsnis. Sąžiningumas

Sąžiningumas apima šiuos reikalavimus:

- 1) gauti tik teisės aktais politikui leidžiamą gauti atlyginimą ir nei tiesiogiai, nei netiesiogiai nepriimti kito atlyginimo, dovanų iš asmenų, kurie gali būti suinteresuoti tam tikrais politiko veiksmais ar sprendimais;
- 2) tesėti duotus pažadus, siekti žodžio ir veiksmo vienybės, nesiimti apgaulės, sukčiavimo ir vengti nesąžiningų politinio pranašumo siekimo būdų;
- 3) nenaudoti profesinei veiklai skirto laiko, valstybės ar savivaldybių teikiamų darbo priemonių, finansinių ir materialinių išteklių savo ir artimų asmenų poreikiams tenkinti.

7 straipsnis. Atsakomybė ir atskaitomybė

Atsakomybė ir atskaitomybė apima šiuos reikalavimus:

- 1) savo profesinę veiklą grįsti asmenine atsakomybe už sprendimų ar veiklos rezultatų pasekmes, galimą naudą bei žalą, trumpalaikius ir ilgalaikius padarinius;
- 2) priimti atsakomybę už savo veiklą, nesidangstant kolegialiais sprendimais;
- 3) atsiskaityti visuomenei, rinkėjams, savo atstovaujamai valdžios įstaigai už savo politinę veiklą, nenaikinti informacijos apie ją ir būti pasirengusiam ją viešinti.

8 straipsnis. Tarnavimas visuomenės interesams ir nepiktnaudžiavimas

Tarnavimas visuomenės interesams apima šiuos reikalavimus:

- 1) rengiant, svarstant ir priimant sprendimus bei kitoje politinėje veikloje vadovautis tik viešaisiais interesais; nenaudoti politiko pareigų ir įtakos tiesioginei ar netiesioginei naudai sau, artimiems asmenims ar asmenims, turintiems tikslų, priešingų visuomenės interesams, neteisėtam giminių, savo politinės partijos nariams, esamiems ir buvusiems kolegoms proteguoti;
- 2) laiku ir teisingai deklaruoti savo privačius interesus, nesudaryti sąlygų kilti viešų ir privačių interesų konfliktui, o jam kilus, imtis prie-

monių konfliktui pašalinti, pirmenybę suteikiant valstybės ir visuomenės interesams;

3) einant politiko pareigas nesiversti komercine veikla nei pačiam tiesiogiai, nei prisidengus kitais asmenimis, negauti jokio kito atlyginimo, išskyrus atlyginimą už kūrybinę veiklą;

4) tinkamai atlikti savo pareigas valstybei ir visuomenei, rengti, inicijuoti ir priimti įstatymus bei kitus teisės aktus, atsižvelgiant į visuomenės poreikius, orientuojantis ne į trumpalaikius asmeninius, grupinius ar politinės partijos tikslus, bet į Lietuvos valstybės ir visuomenės interesus bei tikslus.

9 straipsnis. Pagarba įstatymui ir žmogaus teisėms

Pagarba įstatymui ir žmogaus teisėms apima šiuos reikalavimus:

1) asmeniniame ir viešame gyvenime nepažeisti Lietuvos Respublikos Konstitucijos, tarptautinių sutarčių, įstatymų ir kitų teisės aktų, o susidūrus su kitų asmenų vykdomais teisės pažeidimais padaryti viską, kas būtina, kad šie būtų nutraukti ir įvertinti;

2) neviršijant įgaliojimų aktyviai dalyvauti svarstant ir priimant teisės aktų projektus ir siekti, kad jais nebūtų pažeisti visuotinai pripažinti žmogaus teisių, Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir tarptautinių sutarčių reikalavimai;

3) laikytis konstitucinio valdžių atskyrimo principo ir nesikišti į teisinių veiklą;

4) kalba, veiksmais, siūlomais sprendimais, teisės aktų bei valdžios įstaigų kritika neignoruoti žmogaus teisių, nežeminti Lietuvos valstybės ir teisės, neskatininti visuomenėje teisinio nihilizmo ir tautinės ar rasinės nesantaikos;

5) savo įgaliojimus naudoti tam, kad visuomenė būtų supažindinta su žmogaus teisėmis ir jų gynimo būdais; negalima ginti savo pozicijos ir gerinti savo politinę padėtį išnaudojant žmonių nežinojimą.

10 straipsnis. Nešališkumas ir objektyvumas

Nešališkumas ir objektyvumas apima šiuos reikalavimus:

1) savo veikloje būti objektyviam, vadovautis visų asmenų lygybės įstatymui principu; susidūrus su skirtingais atskirų rinkėjų, politinių partijų, interesų grupių, kolegų ir kitų asmenų reikalavimais, nedaryti nepagrįstų išimčių, konfliktus spręsti atsižvelgiant į valstybės ir visuomenės interesus;

2) svarstant ir priimant teisės aktus, skiriant kandidatus į numatytas pareigas, tvirtinant sutartis ir kitoje veikloje neginti išankstinės nuo-

statos dėl atskiro piliečio, įmonės, asmenų grupės ar institucijos ir priimti sprendimus vadovaujantis aiškiais vertinimo kriterijais, vengiant asmeniškumo, emocijų, atsižvelgiant į oponentų, taip pat ekspertų bei nevyriausybinių organizacijų nuomonę bei kitus objektyvius veiksnius;

3) kilus abejonų, kad svarstomos sutarties, sprendimo, teisės akto projektas gali būti susijęs su korupciniais motyvais arba gali sudaryti korupcijai sąlygas, reikalauti, kad būtų atliktas projekto tyrimas anti-korupciniu požiūriu.

11 straipsnis. Pagarba asmenims

Pagarba asmenims apima šiuos reikalavimus:

1) tarnauti žmonėms geranoriškai ir pakančiai, nepaisant jų asmens savybių, turtinės ar visuomeninės padėties, mandagiai elgtis su kolegomis, kitų institucijų atstovais, nepaisant jų politinių pažiūrų bei partinės priklausomybės;

2) pagarbiai išklausti asmenis ir imtis visų teisėtų priemonių jiems padėti, dėmesingai reaguoti į piliečių bei organizacijų prašymus ir siūlymus;

3) kalba, veiksmais ar siūlomais sprendimais nediskriminuoti atskirų asmenų ar visuomenės grupių dėl lyties, seksualinės orientacijos, amžiaus, rasės, religijos, odos spalvos, tautybės, šeiminių padėties ir imtis teisėtų priemonių pastebėtai diskriminacijai stabdyti.

12 straipsnis. Pavyzdingas elgesys

Pavyzdingas elgesys apima šiuos reikalavimus:

1) profesinėje veikloje, viešame ir privačiame gyvenime savo išvaizda, kalba ir elgesiu rodyti pavyzdį laikantis visuotinai pripažintų elgesio taisyklių;

2) rūpintis savo institucijos ir visos šalies įvaizdžiu; su kitų tautų, valstybių atstovais elgtis nepažeidžiant kitų tautų ir valstybių orumo ir nežeiminant Lietuvos;

3) nereikšti paniekos kolegoms, neįžeidinėti, neplūsti, nevartoti smurto;

4) nepiktnaudžiauti alkoholiu ir nepriekabiauti, nesirodyti viešai neblaiviam, nesikeikti.

III SKYRIUS

POLITIKŲ PROFESINĖS ETIKOS IR ELGESIO PRINCIPŲ
ATITIKIMO UŽTIKRINIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS

POLITIKŲ PROFESINĖS ETIKOS IR ELGESIO KONTROLĖ

13 straipsnis. Politikų profesinės etikos ir
elgesio kontrolės formos

Lietuvos Respublikoje įgyvendinama šių formų politikų profesinės etikos ir elgesio kontrolė:

- 1) visuomeninė kontrolė;
- 2) institucinė (vidinė) kontrolė;
- 3) nacionalinė kontrolė;
- 4) politinių partijų ir organizacijų kontrolė.

14 straipsnis. Visuomeninė kontrolė

Kai yra pagrindo manyti, kad politikai nusižengė Kodeksui, fiziniai ir juridiniai asmenys, jų susivienijimai, nevyriausybinės organizacijos, visuomenės informavimo priemonės turi teisę iškelti šią informaciją viešumon ir kreiptis į Kodekse nurodytas institucijas, kad būtų ištirti ir įvertinti iškelti faktai.

15 straipsnis. Institucinė (vidinė) kontrolė

1. Institucinės (vidinės) kontrolės subjektai yra šie:

- 1) Seimas bei Seimo etikos ir procedūrų komisija – Seimo narių, kandidatų į Seimo narius bei buvusių Seimo narių, tebeturinčių politiko statusą pagal šio Kodekso 2 straipsnio 9 dalies 3 punktą, kontrolė;
- 2) *Vyriausybės profesinės etikos komisija – ministrų, Vyriausybės kanclerio ir viceministrų bei buvusių ministrų, Vyriausybės kanclerio ir viceministrų, tebeturinčių politiko statusą pagal šio Kodekso 2 straipsnio 9 dalies 3 punktą, kontrolė; ši Komisija sudaroma ir jos nuostatai tvirtinami Vyriausybės profesinės etikos taisyklių nustatyta tvarka;*
- 3) savivaldybių tarybų profesinės etikos komisijos – savivaldybių tarybų narių, merų ir merų pavaduotojų, kandidatų į šias pareigas bei buvusių savivaldybių tarybų narių, merų ir merų pavaduotojų, tebeturinčių politiko statusą pagal šio Kodekso 2 straipsnio 9 dalies 4 punktą, kontrolė.

2. Politikų profesinės etikos ir elgesio institucinė (vidinė) kontrolė vykdoma bei nusižengimų šio Kodekso reikalavimams tyrimas atlieka-

mas: Seimo narių – Seimo statuto ir Seimo Etikos ir procedūrų komisijos nuostatų nustatyta tvarka; ministrų, Vyriausybės kanclerio ir viceministrų – Vyriausybės profesinės etikos taisyklių nustatyta tvarka; savivaldybių tarybų narių, merų ir merų pavaduotojų – savivaldybių tarybų veiklos reglamentų ir savivaldybių profesinės etikos taisyklių nustatyta tvarka.

16 straipsnis. Nacionalinės kontrolės subjektai

Nacionalinės kontrolės subjektai yra šie:

- 1) Lietuvos Respublikos valdžios įstaigų profesinės etikos taryba;
- 2) Vyriausioji tarnybinės etikos komisija.

17 straipsnis. Lietuvos Respublikos valdžios įstaigų profesinės etikos taryba

1. Lietuvos Respublikos valdžios įstaigų profesinės etikos taryba teikia rekomendacijas dėl šio Kodekso ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių valdžios įstaigų profesinės etikos klausimus, taikymo, rengia šių aktų taikymo apibendrinimus ir pasiūlymus juos tobulinti. Taryba atlieka kitas jos nuostatuose nurodytas funkcijas, kad būtų įgyvendintas konstitucinis valdžios įstaigų tarnavimo žmonėms principas.
2. Lietuvos Respublikos valdžios įstaigų profesinės etikos taryba yra sudaroma iš nepriekaištingos reputacijos asmenų, neturinčių politiko ar valstybės tarnautojo statuso. Tarybos sudėtį Respublikos Prezidento teikimu tvirtina Seimas. Kandidatų į Tarybą parinkimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos valdžios įstaigų profesinės etikos tarybos nuostatai.
3. Lietuvos Respublikos valdžios įstaigų profesinės etikos tarybos nuostatus tvirtina Seimas.

18 straipsnis. Vyriausioji tarnybinės etikos komisija

1. Kodekse nustatytų politikų profesinės etikos ir elgesio principų praktinį taikymą užtikrina, metodologinę ir ekspertinę pagalbą teikia Vyriausioji tarnybinės etikos komisija.
2. Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos sudarymo tvarką, jos veiklą ir nuostatų tvirtinimo tvarką nustato įstatymai.

19 straipsnis. Politinių partijų ir politinių organizacijų kontrolė

Politinės partijos ir politinės organizacijos, remdamosi Kodeksu bei Lietuvos Respublikos politinių partijų ir politinių organizacijų įstatymo 2 straipsniu, savo statutuose (istatuose) nustato, kaip jos įgyvendina savo

narių politikų profesinės etikos ir elgesio kontrolę, kaip svarsto pranešimus apie politikų profesinės etikos ir elgesio principų pažeidimus ir kokias taiko poveikio priemones.

20 straipsnis. Politikų privačių interesų deklaravimas ir registras

1. Politikai privalo teisės aktų nustatyta tvarka deklaruoti savo privačius interesus.
2. Politikų privatiems interesams registruoti steigiamas Politikų privačių interesų registras.
3. Politikų privačių interesų registre, remiantis politikų privačių interesų deklaracijomis ir jų patikrinimo duomenimis, registruojami ir traukiami į apskaitą duomenys apie politikų privačius interesus: politikų ir jiems artimų asmenų turtas, pajamos, išlaidos, gautos dovanos ar kitokia turtinė ir neturtinė nauda, jei jos dydis yra deklaruotinas pagal įstatymus.
4. Politikų privačių interesų registro steigėjas ir tvarkytojas yra Vyriausybė.
5. Politikų privačių interesų registro tvarkymą, duomenų jam pateikimą ir naudojimą, bylų formavimo ir saugojimo tvarką nustato Politikų privačių interesų registro nuostatai. Šiuos nuostatus Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos teikimu tvirtina Vyriausybė.

ANTRASIS SKIRSNIS

POLITIKŲ NUSIŽENGIMŲ PROFESINĖS ETIKOS IR ELGESIO PRINCIPAMS TYRIMO PROCESAS

21 straipsnis. Tyrimo proceso etapai

Politikų nusižengimų profesinės etikos ir elgesio principams tyrimas susideda iš šių etapų:

- 1) duomenų apie nusižengimą iškėlimas;
- 2) duomenų apie nusižengimą tikrinimas;
- 3) sprendimo priėmimas.

22 straipsnis. Duomenų apie nusižengimą iškėlimas

1. *Jeigu politikas nusižengė profesinės etikos ir elgesio principams, kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo turi teisę pateikti skundą (pranešimą) Kodekse nurodytai atitinkamai tyrimo institucijai.*
2. *Duomenimis apie nusižengimus taip pat laikoma informacija valstybės ir savivaldybių įstaigų, nevyriausybinių organizacijų pranešimuose, visuomenės*

informavimo priemonėse, internete bei kita tarnybinė ar vieša informacija, kurioje yra duomenų apie politiko galimą nusižengimą profesinės etikos ir elgesio principams.

3. *Jeigu skundą (pranešimą) pateikė asmuo, dirbantis toje pačioje institucijoje kaip ir politikas, draudžiama atskleisti skundą padavusiojo asmenybę, išskyrus kai yra asmens raštiškas sutikimas.*

23 straipsnis. Institucinės (vidinės) kontrolės subjektų atliekamas tikrinimas

1. *Duomenis apie politikų nusižengimus Kodekse nustatytiems profesinės etikos ir elgesio principams tikrina:*

- 1) *Seimo Etikos ir procedūrų komisija – duomenis apie Seimo narių, kandidatų į Seimo narius bei buvusių Seimo narių, tebeturinčių politiko statusą pagal šio Kodekso 2 straipsnio 8 dalies 3 punktą, nusižengimus;*

- 2) *Vyriausybės Profesinės etikos komisija – duomenis apie ministrų, Vyriausybės kanclerio ir viceministrų bei buvusių ministrų, Vyriausybės kanclerio ir viceministrų, tebeturinčių politiko statusą pagal šio Kodekso 2 straipsnio 8 dalies 3 punktą, nusižengimus;*

- 3) *savivaldybių tarybų profesinės etikos ir elgesio komisijos – duomenis apie savivaldybių tarybų narių, merų ir merų pavaduotojų, kandidatų į šias pareigas bei buvusių savivaldybių tarybų narių, merų ir merų pavaduotojų, tebeturinčių politiko statusą pagal šio Kodekso 2 straipsnio 8 dalies 4 punktą, nusižengimus.*

24 straipsnis. Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įgaliojimai

1. *Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, gavusi pagrįstų duomenų, kad nusižengimą padarė Respublikos Prezidentas ar Ministras Pirmininkas arba šias pareigas ėję asmenys, bet tebeturintys politiko statusą pagal šio Kodekso 2 straipsnio 8 dalies 3 punktą, kreipiasi į Seimo valdybą, kad ši inicijuotų Seimo laikinosios komisijos sudarymą pažeidimui tirti ir teikia šiai komisijai savo išvadą.*
2. *Gavusi pagrįstų duomenų, kad nusižengė kiti politikai, Vyriausioji tarnybinės etikos komisija kreipiasi su teikimu iširti į Seimo etikos ir procedūrų komisiją – dėl 23 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytų politikų, į Vyriausybės Profesinės etikos komisiją – dėl 23 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytų politikų, į savivaldybių tarybų profesinės etikos ir elgesio komisijas – dėl 23 straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodytų politikų.*

25 straipsnis. Terminas pradėti tyrimą ir jo nesilaikymo pasekmės

1. Tyrimas pradedamas ne vėliau kaip per dešimt dienų nuo duomenų apie nusižengimą iškėlimo (teikimo, skundo ar pranešimo gavimo). Apie sprendimą tyrimą atlikti ar atsisakyti jį atlikti pranešama skundą (pranešimą) pateikusiam asmeniui, o Vyriausioji tarnybinės etikos komisija – dėl jos pateikto teikimo.
2. Vyriausioji tarnybinės etikos komisija tiria iškeltus duomenis apie nusižengimą ir priima sprendimą pati, jei Vyriausybės Profesinės etikos komisija ar savivaldybių tarybų profesinės etikos ir elgesio komisijos per dešimt dienų nereaguoja į jos pateiktą teikimą arba kitų asmenų pateiktą skundą, pranešimą. Jei į teikimą, skundą, pranešimą nereaguoja Seimo etikos ir procedūrų komisija, Vyriausioji tarnybinės etikos komisija apie tai praneša Respublikos Prezidentui, Seimo Pirmininkui ir Lietuvos Respublikos valdžios įstaigų profesinės etikos tarybai.
3. Jeigu dėl šiame straipsnyje minėtų etikos kontrolės komisijų neveikimo (atsisakymo tirti) pažeidžiamos asmenų teisės, toks neveikimas skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

26 straipsnis. Sprendimų priėmimo tvarka

Sprendimus dėl duomenų apie politikų nusižengimus priima juos tikrinusios institucijos (Kodekso 23, 24 straipsniai, 25 straipsnio 2 dalis). Duomenų apie nusižengimus tikrinimo ir sprendimų priėmimo tvarka, remiantis šio Kodekso reikalavimais, nustatoma Seimo statute, Seimo Etikos ir procedūrų komisijos, Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos, Vyriausybės profesinės etikos komisijos nuostatuose, savivaldybių tarybų darbo reglamentuose ir savivaldybių tarybų profesinės etikos komisijų nuostatuose.

27 straipsnis. Sprendimų rūšys

Duomenis tikrinusi institucija priima vieną iš šių sprendimų:

- 1) nepatvirtinti duomenų apie politiko nusižengimą pagrįstumo;
- 2) nustatyti, kad politikas nusižengė kuriam nors šio Kodekso nustatytam profesinės etikos ir elgesio principui, tačiau, atsižvelgiant į pažeidimo mažareikšmiškumą, apsiriboti nagrinėjimu ir neskirti nuobaudos;
- 3) nustatyti, kad politikas nusižengė kuriam nors šio Kodeksu nustatytam profesinės etikos ir elgesio principui ir paskirti kurį nors vie-

ną nuobaudą, taip pat prireikus paskirti 28 straipsnio 2 dalyje nustatytus įpareigojimus;

4) nustatyti, kad politikas nusižengė kuriam nors šio Kodeksu nustatytam profesinės etikos ir elgesio principų reikalavimui, paskirti kurią nors vieną nuobaudą, prireikus paskirti 28 straipsnio 2 dalyje nustatytus įpareigojimus ir kreiptis į Vyriausiąją tarnybinės etikos komisiją su prašymu pareikšti ieškinį teismui dėl darbo sutarties ar sandorio, sudarytų pažeidžiant šį Kodeksą, nutraukimo ar pripažinimo negaliojančiu (kai sprendimą priima ne Vyriausioji tarnybinės etikos komisija);

5) nustatyti, kad politikas nusižengė kuriam nors Kodekso nustatytam profesinės etikos ir elgesio principui, paskirti kurią nors vieną nuobaudą, prireikus paskirti 28 straipsnio 2 dalyje nustatytus įpareigojimus ir pareikšti teismui ieškinį dėl darbo sutarties ar sandorio, sudarytų pažeidžiant Kodeksą, nutraukimo ar pripažinimo negaliojančiu (kai sprendimą priima Vyriausioji tarnybinės etikos komisija).

TREČIASIS SKIRSNIS

POLITIKŲ ATSAKOMYBĖ UŽ NUSIŽENGIMUS PROFESINĖS ETIKOS IR ELGESIO PRINCIPAMS

28 straipsnis. Nuobaudos ir įpareigojimai

1. Už nusižengimus šio Kodekso 4–12 straipsniuose nustatytiems politikų profesinės etikos ir elgesio principams skiriama viena iš Kodekso 31–39 straipsnyje nurodytų nuobaudų.
2. Kartu su nuobauda gali būti paskirti įpareigojimai, kuriais politikui pagal nusižengimo pobūdį nustatomos tam tikros prievolės nutraukti profesinės etikos ir elgesio principams prieštaraujančią veiklą arba atlikti nurodytus veiksmus.
3. Šio straipsnio 1 dalyje nustatytų nuobaudų paskyrimas netrukdo kompetentingiems subjektams teisės aktų nustatytais atvejais ir tvarka taikyti politikui ir kitas priemones: nušalinti nuo pareigų, taikyti apkaltą, patraukti baudžiamojon, administracinėn, tarnybinėn ar civilinėn atsakomybėn. Šių poveikio priemonių taikymas nelaikomas pakartotiniu traukimu atsakomybėn.
4. Nuobaudos paskyrimas už pareigos arba prievolės neįvykdymą politiko neatleidžia nuo profesinės etikos ir elgesio principų nustatytos pareigos

įvykdymo bei veiklos, kurią minėti principai draudžia, nutraukimo. Tinkamai ir nustatytu laiku neįvykdžius pareigos arba nemutraukus neleistinos veiklos, laikoma, kad yra padarytas pakartotinis nusižengimas.

29 straipsnis. Atsakomybę lengvinančios aplinkybės

Politiko atsakomybę lengvina:

- 1) tai, kad jis savanoriškai, nelaukdamas sprendimo atlygina pažeidimui padarytą turtinę ar neturtinę žalą;
- 2) tai, kad jis viešai pripažįsta kaltę, gailisi ir atsiprašo;
- 3) tai, kad jis padeda išaiškinti tiesą tyrimo metu.

30 straipsnis. Atsakomybę sunkinančios aplinkybės

Politiko atsakomybę sunkina:

- 1) tai, kad jis pažeidimą padarė pakartotinai per vienerius metus;
- 2) tai, kad jis viešai tyčiojasi iš tyrimo ir profesinės etikos bei elgesio principų;
- 3) tai, kad jis trukdo išaiškinti tiesą tyrimo metu, nepateikia prašomų ir jo turimų duomenų arba pateikia klaidingus.

31 straipsnis. Nuobaudos už nusižengimus dorovinio principingumo principui

Politikas, nusižengęs dorovinio principingumo principui (Kodekso 4 straipsnis), baudžiamas:

- 1) įspėjimu žodžiu (pastaba) arba įspėjimu raštu;
- 2) politiko teisių apribojimu iki 2 mėnesių už apribojimo laiką nemokant darbo užmokesčio arba bauda iki 20 minimalių gyvenimo lygių (MGL) dydžio – jei padarytas pakartotinis nusižengimas arba jei juo padaryta esminė žala visuomenės ar valstybės interesams.

32 straipsnis. Nuobaudos už nusižengimus skaidrumo principui

Politikas, nusižengęs skaidrumo principui (Kodekso 5 straipsnis), baudžiamas:

- 1) įspėjimu raštu – nusižengęs Kodekso 5 straipsnio 1 dalyje nurodytiems reikalavimams;
- 2) politiko teisių apribojimu 1 mėnesiui už apribojimo laiką nemokant darbo užmokesčio arba 10 MGL dydžio bauda, jei yra nusižengęs Kodekso 5 straipsnio 2 dalyje nurodytam reikalavimui;
- 3) politiko teisių apribojimu 2 mėnesiams už apribojimo laiką nemokant darbo užmokesčio arba bauda nuo 10 iki 20 MGL dydžio – jei padarytas pakartotinis nusižengimas arba jei juo padaryta esminė žala visuomenės ar valstybės interesams.

33 straipsnis. Nuobaudos už nusižengimus sąžiningumo principui

Politikas, nusižengęs sąžiningumo principui (Kodekso 6 straipsnis), baudžiamas:

- 1) įspėjimu raštu arba politiko teisių apribojimu ne ilgiau kaip mėnesiui už apribojimo laiką nemokant darbo užmokesčio arba bauda iki 10 MGL dydžio;
- 2) politiko teisių apribojimu 2 mėnesiams už apribojimo laiką nemokant darbo užmokesčio arba bauda nuo 10 iki 20 MGL dydžio – jei padarytas pakartotinis nusižengimas arba jei juo padaryta žala visuomenės ar valstybės interesams.

34 straipsnis. Nuobaudos už nusižengimus atsakomybės ir atskaitomybės principams

Politikas, nusižengęs atsakomybės ir atskaitomybės principams (Kodekso 7 straipsnis), baudžiamas:

- 1) įspėjimu žodžiu (pastaba) arba įspėjimu raštu;
- 2) politiko teisių apribojimu iki 2 mėnesių už apribojimo laiką nemokant darbo užmokesčio arba bauda iki 20 MGL dydžio – jei padarytas pakartotinis nusižengimas arba jei juo padaryta žala visuomenės ar valstybės interesams.

35 straipsnis. Nuobaudos už nusižengimus tarnavimo visuomenės interesams ir nepiktinaudžiavimo principams

Politikas, nusižengęs tarnavimo visuomenės interesams ir nepiktinaudžiavimo principams (Kodekso 8 straipsnis), baudžiamas:

- 1) įspėjimu raštu arba politiko teisių apribojimu ne ilgiau kaip 1 mėnesiui už apribojimo laiką nemokant darbo užmokesčio arba bauda iki 10 MGL dydžio;
- 2) politiko teisių apribojimu 2 mėnesiams už apribojimo laiką nemokant darbo užmokesčio arba 20 MGL dydžio bauda – jei padarytas pakartotinis nusižengimas arba jei juo padaryta žala visuomenės ar valstybės interesams.

36 straipsnis. Nuobaudos už nusižengimus pagarbos įstatymui ir žmogaus teisėms principui

Politikas, nusižengęs pagarbos įstatymui ir žmogaus teisėms principui (Kodekso 9 straipsnis), baudžiamas:

- 1) įspėjimu žodžiu (pastaba) arba įspėjimu raštu, arba politiko teisių apribojimu 1 mėnesiui už apribojimo laiką nemokant darbo užmokesčio arba 10 MGL dydžio bauda;

2) politiko teisių apribojimu iki 2 mėnesių už apribojimo laiką nemokant darbo užmokesčio arba 20 MGL dydžio bauda – jei padarytas pakartotinis nusižengimas arba jei juo padaryta žala visuomenės ar valstybės interesams.

37 straipsnis. Nuobaudos už nusižengimus nešališkumo ir objektyvumo principui

Politikas, nusižengęs nešališkumo ir objektyvumo principui (Kodekso 10 straipsnis), baudžiamas:

- 1) įspėjimu žodžiu (pastaba) arba įspėjimu raštu;
- 2) politiko teisių apribojimu iki 2 mėnesių už apribojimo laiką nemokant darbo užmokesčio arba bauda iki 20 MGL dydžio – jei padarytas pakartotinis nusižengimas arba jei juo padaryta žala visuomenės ar valstybės interesams.

38 straipsnis. Nuobaudos už nusižengimus pagarbos asmenims principui

Politikas, nusižengęs pagarbos asmenims principui (Kodekso 11 straipsnis), baudžiamas:

- 1) įspėjimu žodžiu (pastaba) arba įspėjimu raštu, arba politiko teisių apribojimu iki 1 mėnesio už apribojimo laiką nemokant darbo užmokesčio, arba bauda iki 10 MGL dydžio;
- 2) politiko teisių apribojimu iki 2 mėnesių už apribojimo laiką nemokant darbo užmokesčio arba bauda iki 20 MGL dydžio – jei padarytas pakartotinis nusižengimas arba jei juo padaryta žala visuomenės ar valstybės interesams.

39 straipsnis. Nuobaudos už nusižengimus pavyzdingo elgesio principui

Politikas, nusižengęs pavyzdingo elgesio principui (Kodekso 12 straipsnis), baudžiamas:

- 1) įspėjimu žodžiu (pastaba) arba įspėjimu raštu, arba pašalinimu iš posėdžių salės, taip pat kitu politiko teisių apribojimu iki 1 mėnesio už apribojimo laiką nemokant darbo užmokesčio arba bauda iki 10 MGL dydžio;
- 2) politiko teisių apribojimu 2 mėnesiams už apribojimo laiką nemokant darbo užmokesčio arba 20 MGL dydžio bauda – jei padarytas pakartotinis nusižengimas arba jei juo padaryta žala visuomenės ar valstybės interesams.

LIETUVOS SOCIALINIŲ DARBUOTOJŲ ETIKOS KODEKSAS

PRATARMĖ

Socialinio darbo Lietuvoje šaknys glūdi humanizavimo filosofijoje, tikėjimo, demokratijos idealuose. Artimo meilė, kantrumas, atlaidumas, gera kaimynystė, bendrumo jausmas, susivaldymas, teisingumas, išmintis, tikėjimas ir viltis, uolumas, darbštumas, atjauta – nuo seno yra būdinga lietuviams. Jiems šios savybės ir vertybės padėjo atlaikyti sunkius išmėginimus, įtvirtinti tautiškumą. Socialiniai darbuotojai yra pasišventę tarnauti Lietuvos žmonėms, stengiasi ugdyti jų saviraišką, gerina savo profesinį pasirengimą, savo veikla siekia intensyvuoti visuomenės raidą.

Lietuvos socialinių darbuotojų etikos kodeksu siekiama įtvirtinti šias vertybes:

darbą visuomenės gerovei;

pagalbą individui bei šeimai, sprendžiant jų problemas;

socialinio teisingumo siekį.

Pagrindinė socialinio darbo idėja – ginti žmogų kaip individualybę ir vertybę, puoselėti jo teisę į apsisprendimą ir saviraišką. Lietuvos socialinių darbuotojų etikos kodeksu siekiama įtvirtinti bendrąsias socialinio darbo nuostatas. Kodeksas vertintinas socialinio darbuotojo elgsenos savireguliacijos požiūriu.

1 straipsnis. Bendrosios nuostatos

Socialinis darbuotojas siekia teikti pagalbą klientui (asmeniui ar jų grupei – paslaugų užsakovui). Siekdamas teikti pagalbą, socialinis darbuotojas:

yra gero profesinio išsilavinimo specialistas, pasižymintis dorovingumu; nuolat kelia savo kvalifikaciją; atnaujina žinias, kad galėtų realizuoti socialinio darbo vertybes;

kiek galėdamas taiko profesines žinias bei gebėjimus socialinio darbo vertybėms įgyvendinti;

savo veikla siekia kliento gerovės, darbe jo interesus vertina labiau nei savuosius;

pasisako prieš žmonių ar jų grupių diskriminavimą, nehumanišką elgesį su jais;

atsako už teikiamų paslaugų kokybę;

yra nepakantus piktnaudžiavimui tarnybine padėtimi, nesiekia išnaudoti kliento.

2 straipsnis. Socialinio darbuotojo etinė atsakomybė klientui

Lietuvos socialinis darbuotojas gerbia kliento orumą, jo teisę į laisvą apsisprendimą. Vadovaudamasis šiuo principu, socialinis darbuotojas: pripažįsta visus asmenis, kuriems reikalinga jo pagalba, nepriklausomai nuo jų amžiaus, lyties, tautybės, tikėjimo, politinių įsitikinimų, odos spalvos, civilinės padėties, seksualinės orientacijos bei kitų požymių; aptarnauja ir gina visus klientus, santykius su jais grįsdamas nuoširdumu bei atsidavimu jiems; yra suinteresuotas kompetentingai padėti klientui, įveikti jo gyvenimo sunkumus;

atskleidžia ir įvertina paties kliento galimybes savarankiškai spręsti savo gyvenimo problemas;

informuoja klientą apie galimą pagalbos suteikimą;

teikia klientui išsamią informaciją apie jo teises, galimybes bei su tuo susijusias pareigas;

pasiteliai į pagalbą patyrusius specialistus, jei to reikalauja kliento interesai; nutraukia ryšius su klientu, jam sutikus, kai visos galimybės yra išnaudotos arba pagalba nebereikalinga;

neatskleidžia konfidencialios informacijos apie klientą be jo sutikimo tretiesiems asmenims, išskyrus atvejus, kuriuos numato Lietuvos Respublikos įstatymai;

gauna atlygį (honorarą) už atliktą darbą tik įsitikinęs, kad jis teisingai apskaičiuotas, atitinka Lietuvoje patvirtintus socialinių paslaugų įkainius bei kliento galimybes užmokėti už paslaugą;

vykdydamas mokslinius tyrimus, gerai apgalvoja jų teorinę bei praktinę reikšmę; tyrimo duomenis apie klientus bei kitus asmenis renka bei naudoja įsitikinęs, kad tiriamieji savo noru dalyvauja tyrime ir bus apsaugoti nuo fizinio ar psichologinio pavojaus, streso bei kitokio diskomforto.

3 straipsnis. Socialinio darbuotojo etiniai santykiai su bendradarbiais ir kitais specialistais

Vykdydamas profesines pareigas, socialinis darbuotojas bendradarbiauja su kitais socialiniais darbuotojais bei kitų sričių specialistais. Tuo atveju socialinis darbuotojas:

gerbia kolegų ir kitų specialistų žinias ir patirtį;